

Odgovori na sporna pitanja

Načelno: ovako izdvojena pitanja iz cijeloga korpusa grozda zadataka i poveznice s priloženim tekstom unaprijed nisu dobro kvalificirana jer se javnost obmanjuje da učenici samo tako odgovaraju na tražena pitanja. Stoga, bilo bi dobro u javnim prigovorima staviti i traženi tekst baš onako kako je objavljeno.

SPORNA PITANJA

(pitanja i odgovori prema testu objavljenom na www.ncvvo.hr, rješenja sastavljača podcrtana)

Osnovna razina:

35. Može li Helmer biti Norina istinska zaštita?

A. Može jer ga je pismo promijenilo.

B. Ne može jer se nije spreman istinski žrtvovati.

C. Može jer je shvatio veličinu Norine ljubavi.

D. Ne može jer je shvatio da je Nora svojom moralnom snagom jača od njega.

Odgovor bi mogao biti i D, što možemo zaključiti ako imamo u vidu kraj drame. Prema NCVVO, točan je B.

Točan odgovor može biti samo B. Na kraju drame Helmer nije shvatio da je Nora moralno jača od njega niti je to bio cilj drame. Ona se nama pokazuje kao snažna i odlučna junakinja na kraju drame doživjevši preobrazbu od lutke do odlučne žene. Helmer, nažalost, ništa nije shvatio.

Njegove reakcije prema Nori uvjetovane su isključivo njegovim položajem u problemu: ako je on ugrožen, nije naklonjen Norinim postupcima, ako misli da nije ugrožen, spreman je Nori sve oprostiti. Istinska zaštita može biti samo ona osoba koja se spremna istinski žrtvovati, a upravo su Helmerova sebičnost i kukavičluk bili pokretač nove snage u Nori.

37. Koja rečenica iz priloženih odlomaka izriče problem kojim se bavi djelo *Kuća lutaka*?

A. Čuvat ću te u njem kao progonjenu golubicu koju sam neranjenu uspio spasiti iz jastrebovih pandža.

B. Neću ti više morati ponavljati kako sam ti sve oprostio...

C. Tako ona u dvostrukom smislu postaje njegovom svojinom.

D. Ne plaši se ni zbog čega, Nora, samo mi budi iskrena pa ću ti tako postati i tvoja volja i tvoja savjest.

A. Citat ukazuje na problem sigurnosti.

B. Citat ukazuje na problem oprosta.

C. Citat ukazuje na problem manipulacije, poigravanja čovjekom.

D. Problem iskrenosti, odnosno neiskrenosti.

Djelo se bavi svim navedenim problemima i zašto bi samo problem C. bio odgovor kad se u pitanju ne ukazuje na temeljni problem, nego na problem općenito.

Sve su priložene rečenice (u ometačima i točnome odgovoru (C)) uzete iz III. teksta (treći odlomak). Rečenici iz odgovora C prethodi rečenica koja najavljuje kako je odgovor C temeljni problem *Kuće lutaka*: Muškarcu je neopisivo ugodno i pruža mu zadovoljstvo kad zna da je oprostio svojoj ženi, da joj je oprostio iskreno i od svega srca. Dakle, Helmer je upravo oprostio Nori i sljedeća rečenica poslije točnoga odgovora objašnjava 'dvostruku svojinu': Kao da ju je ponovno vratio u svijet, i ona je sada u neku ruku postala i njegovom ženom i njegovim djetetom. Dodatni signal svakako je promjena lica u predikatu i subjekta (nije više ja – Helmer, nego on – muškarac) i time se dobiva dojam poopćavanja problema.

50. Zašto Pepica nije poslušala svojega muža?

- A. Ponosna je.
- B. Želi zaraditi.
- C. Tvrdoglava je.
- D. Radoznala je.

Dvojbeno rješenje: zašto se ne može reći da je Pepica i ponosna? Dakle, mogao bi biti točan i odgovor A, a ne samo B.

Točan odgovor može biti samo C – tvrdoglava je. Naime, ona nije poslušala muža (koji ju preklinje da se makne) samo zato što je tvrdoglava. Ponos s time nema veze. A i sam Matoš objašnjavajući ovu svoju sjajnu crticu kaže: "Kip domovine je satira u kojoj je sva naša nacija, u kojoj je cijela Hrvatska personificirana u tvrdoglavoj - klepetuši, koja umire od običnog husarskog skoka." (Matoš) Pepica je sjajan lik, ali ako bi bila ponosna, onda bi dobila malo uzvišenije konotacije i svaka karikaturalnost bila bi suvišna i Matoš bi to zasigurno onda drugačije oblikovao.

51. Poznavajući cjelovito djelo, odgovorite kako je umrla Pepica.

- A. Od zalutaloga metka.
- B. Od udarca husarskoga konja.
- C. Prepuklo joj je srce od straha.
- D. Streljali su je husari.

Ponudeno rješenje B. *Od udarca husarskoga konja* je neprecizno. Pepičina smrt se može različito protumačiti jer mi o uzrocima njezine smrti zaključujemo sami, Matoš nam je samo opisom naznačuje. Matoš u crtici kaže: "Uto bocne onaj časnik svoga konja i uz urnebesni hura i smijeh preskoči poštovanu 'tovarušicu' općepoznatog purgara Pogačića. Zemlja zatutnji, a gusa poleti kao vijor preko piljarskih klupa i stočica." Dakle, preciznije (i jednostavnije) bi bilo ponuditi odgovor da je Pepica pregažena. Osim toga, zašto ne bi bio ispravan i ponudeni odgovor C. *Prepuklo joj srce od straha.*?

Prije objašnjenja, moramo primijetiti da se Vaš citat-argument ne nalazi u ponuđenome ulomku.

Kondicional u Vašoj pretpostavci točnoga odgovora nije tvrdnja nego mogućnost koju Vi samo pretpostavljate posebice jer je sve postavljeno kao pitanje. Tako ste se mogli pitati i za odgovore A i D.

Pepičina smrt ne može se tumačiti drugačije od onoga kako sam Matoš kaže (a nalazi se u ponuđenome ulomku): Čelo joj probijeno, a po požutjelom se licu uhvatio sir od krvi kao sok od jagode ili višnje. **Dakle, odgovor B.**

61. Elementima kojega se stila poslužio Matoš u sljedećoj rečenici?

... uz urnebesni hura i smijeh preskoči poštovanu „tovarušicu” općepoznatog purgara Pogačića.

A. znanstvenoga

B. novinarskoga

C. administrativnoga

Netočno rješenje:

... uz urnebesni hura i smijeh preskoči poštovanu „tovarušicu” općepoznatog purgara Pogačića. U citiranoj se rečenici prepoznaju ironija i slikovitost. To nisu odlike administrativnoga stila. Administrativnome stilu pripada samo riječ *poštovanu* i na osnovi te riječi ne možemo govoriti o elementima administrativnoga stila.

Administrativnome stilu pripada još nekoliko leksema, zapravo fraza birokratskoga leksika (i općepoznatoga purgara Pogačića). Ironija i jest rezultat uporabe leksema ovoga stila u danome kontekstu.

potankosti u djelima), nego ispituju njihovo snalaženje u tekstu i razumijevanje ponuđenoga teksta. Vaše ponuđeno rješenje nema smisla jer se ne radi ni o kakvu požaru da bi bila plamena stihija.

Viša razina

36. Koja sintagma izrečena u prvome odlomku četvrtoga teksta opisuje Helmerov stav o Norinoj ljubavi?

A. glupave isprike

- B. spas za oboje**
- C. užasna istina**
- D. nesretni čin**

Nejasno pitanje, moguća rješenja: i A. i C.

Točan odgovor može biti samo A. *glupave isprike* jer Helmer upravo tom sintagmom kaže što misli o Norinoj ljubavi. Sve navedeno nalazi se u prvome ulomku IV. teksta.

U prvoj replici Helmer šokirano pita je li dobiveno pismo istina, a nakon što mu Nora kaže da je ta, za njega užasna istina, izraz njezine ljubavi – on joj kaže da su to 'glupave isprike' – dakle, njezina ljubav samo je glupava isprika za užasnu istinu i nesretni čin, kako on naziva njezin postupak.

Opet razumijevanje teksta.

**Stručna radna skupina za Hrvatski jezik
Marina Čubrić, prof.
voditeljica SRS**